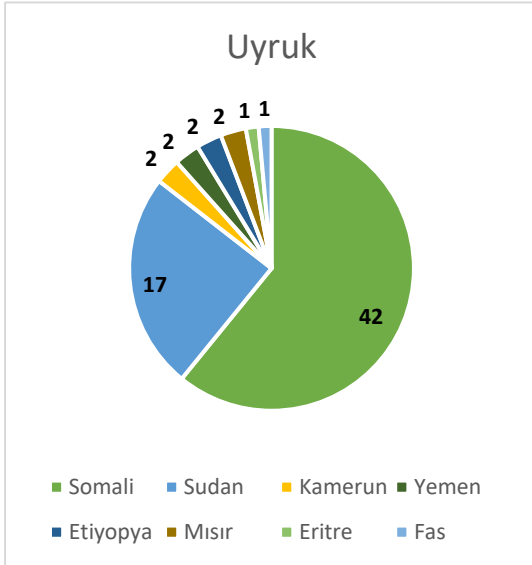

TÜRKİYE'DEKİ AFRİKALI MÜLTECİLERİN İHTİYAÇ VE PROFİL ANALİZİ

Dünya Evimiz Uluslararası Dayanışma Derneği, 7 Ekim 2020 tarihinde 42 farklı aileden katılım gösteren Afrikalı kadın mültecilerle yaptığı tanışma ve danışmanlık toplantısından yola çıkarak, haklara erişimde yaşadıkları sıkıntılar, sosyal izolasyon, diğer mülteci gruplar tarafından dışlanma, sosyo-ekonomik sıkıntılar ve hızlı müdahale gerektiren ciddi koruma ihtiyaçlarının göz ardı edilmiş olması sebebiyle Ekim 2020 tarihinden itibaren Afrikalı mültecilere¹ odaklanmış, ve Mayıs 2021'e kadar toplam 200 Afrikalı aileye danışma ve koruma hizmeti vermiş, temel haklara erişimleri ve hizmet mekanizmalarına entegre olmaları konusunda kolaylaştırıcı rol oynamıştır. Bu tarihten itibaren hizmet verilen Afrikalı mültecilerle, ihtiyaçlarına dikkat çekilmesi ve BMMYK ile paylaşılması amacıyla birebir derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bu rapor için yapılan görüşmelerde kişisel bilgilerinin paylaşılması konusunda rıza gösteren, 8 farklı Afrika ülkesinden gelen, Türkiye'nin 14 farklı şehrinde ikamet eden toplam 69 aile ile görüşülmüş ve raporun devamında sunulan veriler elde edilmiştir.

Yapılan birebir derinlemesine görüşmelerde mültecilere ailelerindeki hassas vakalar, sağlık ve eğitim hizmetlerine ve yasal korumaya erişimleri, hassas durum ve koruma ihtiyaçları, maruz kaldıkları şiddet olayları, ailelerindeki çocuklar ve yaşlıların ihtiyaç durumları, olası diğer ihtiyaç hallerine ilişkin detaylı sorular sorularak bu raporun verileri elde edilmiştir.

1. Demografik Data

Grafik 1: Uyruklarına göre mülteci aile sayısı

Yapılan birebir derinlemesine görüşmelerde 237 aile üyesi olmak üzere, toplam 69 aile ile görüşülmüş, bu hanelerdeki mültecilerin ihtiyaçlarına ve hassas vakalara ilişkin analizler yapılmıştır. Görüşülen mülteciler 8 farklı Afrika ülkesinden olup, 42'si Somali, 17'si Sudan, 2'si Etiyopya, 2'si Yemen, 2'si Mısır, 2'si Kamerun, 1'i Fas, 1'i Eritre, uyrukludur.

Raporlamaya dahil edilen Afrikalı mülteci ailelerden 32'sinin mutad meskeni Ankara, 8'inin Burdur, 7'sinin Isparta, 5'inin Eskişehir, 4'ünün Kütahya, 3'ünün Konya, 2'sinin Mersin, 2'sinin Kırşehir, 1'er mültecinin ise Balıkesir, Çanakkale, Çorum, Kastamonu, Niğde ve Sinop'tur.

Ankara'da yaşayan Afrikalı mülteci ailelerden 19'unun mutad meskeni Keçiören ilçesi, 13'ünün ise Altındağ ilçesidir.

Yapılan birebir derinlemesine görüşmelere 51 kadın ve 18 erkek mülteci katılım göstermiştir. Bu mültecilerin %23'ü dul, %39'u bekar ve %38'i evlidir. Çocuksuz 17 aile, çocuk sayısının 1 veya 2 olduğu

¹ Mülteci kavramı uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kayıtlı, kayıtsız bütün sığınmacılar, BMMYK'nın yetki alanındaki mülteciler ve Türk hukuk sisteminde tanınan şartlı mülteciler de dahil, bütün kişileri kapsar, hukuki bir statüden çok uluslararası koruma ihtiyacını belirten bir kavram olarak kullanılmıştır ve raporun geri kalanında da bu şekilde kullanılacaktır.

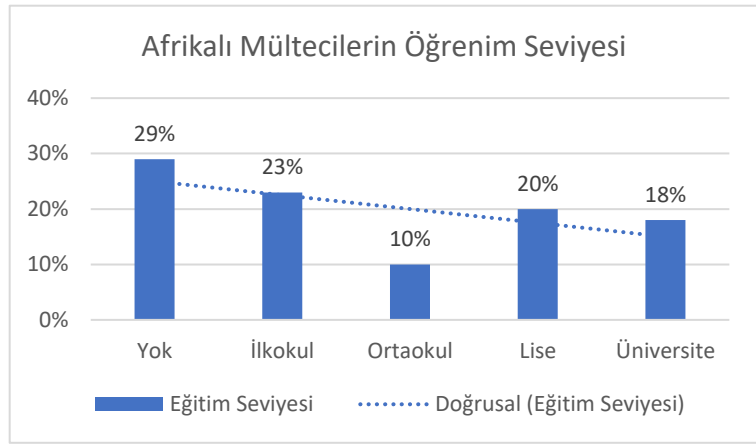

Harita 1: İllere göre mülteci aile sayısı

22 aile, çocuk sayısının 3 veya 4 olduğu 18 aile ve çocuk sayısının 4'ten çok olduğu 9 aile ile görüşülmüştür. Yaşlıların² bulunmadığı hane sayısı 53 iken, yaşlı bulunan hane sayısı 15 olarak tespit edilmiştir.

Görüşülen Afrikalı aile temsilcilerinden 5'i 18-25 yaş aralığında, 13'ü 26-32 yaş aralığında, 21'i 33-40 yaş aralığında, 25'i 41-55 yaş aralığındadır. 55 yaş üzeri ise 5 kişi ile görüşülmüştür.

Görüşülen mültecilerin %29'unun (21 kişi) hiç eğitim almadığı, %23'ünün (15 kişi) ilkokula kadar, %10'unun (7 kişi) orta okul düzeyinde eğitim aldığı, %20'sinin (14 kişi) lise mezunu ve %18'inin (11 kişi) ise üniversite mezunu olduğu saptanmıştır.

Grafik 2: Mültecilerin öğrenim seviyesi

2. Hastaneye ve Sağlık Hizmetlerine Erişim

Görüşmecilerin %29'u herhangi bir hastaneye ve sağlık hizmetlerine erişiminin olmadığını belirtirken, %61'i ihtiyaç halinde sağlık hizmetine erişebildiklerini belirtmiştir. Görüşmecilerin %45'i sağlık sigortalarının aktif olmadığını belirtmiş, %55'i ise sağlık hizmetlerinden yararlanabildiğini ve sağlık sigortalarının aktif olduğunu belirtmiştir. Sadece kronik rahatsızlıkları olan ve/veya engelli mültecilerin yahut çocukların sağlık sigortalarının aktif olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan görüşmelerde herhangi bir hane üyesinin rahatsızlığı olup olmadığı sorulduğunda, mültecilerin %49'u (34 kişi) herhangi bir hane üyesinin rahatsız olmadığını belirtirken, %51'i (35 kişi) hanelerinde bir veya birden fazla üyenin hasta olduğunu belirtmiştir. Sağlık sorunu yaşadığını belirtenlerden 15'i hastalığının adını özel olarak belirtmemiştir; bunun yanı sıra, 2'si çocuk olmak üzere 5 kanser, 5 diabet, 1 otizm, 2 kronik böbrek yetmezliği, 2 astım hastası çocuk, 2 guatr, 1 kalp rahatsızlığı, 1 karaciğer yetmezliği tespit edilmiştir.

² Bu raporda 55 yaş üstü yaşlı olarak değerlendirilmektedir.

3. Sosyoekonomik problemler:

İş piyasasına erişim:

Görüşme yapılan hane üyelerinin birçoğunun işsiz olduğu ve hane içi gelirin büyük bir kısmını Kızılay'ın yaptığı sosyal yardımların oluşturduğu tespit edilmiştir. Görüşülen ailelerin %29'unda (20 hane) geçimin kadınlar tarafından sağlandığı, %10'unda (7 hane) geçimin erkekler tarafından sağlandığı tespit edilmiştir. Görüşülen ailelerin %61'i hanede hiçbir üyenin para kazanmadığını belirtmiştir.

Sosyal yardımlar:

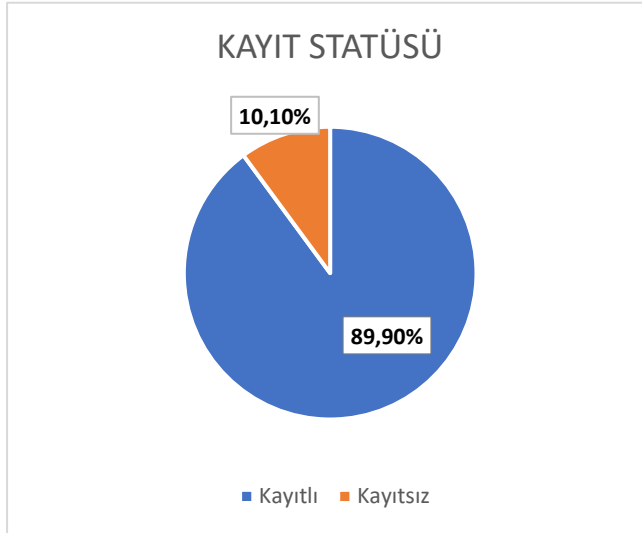
Hanede gelir elde eden üye olmadığını belirten mültecilerin oranı %61'dir (42 hane), görüşülen bu 42 ailenin %39'unun (27 hane) düzenli olarak Kızılay'dan sosyal yardım aldığı, %36'sının (25 hane) ise sosyal yardım dahi alamadığı tespit edilmiştir.

Çocukların Eğitime Katılımı:

Yapılan görüşmelerde, 69 hanedeki toplam çocuk sayısının 141 olduğu ve bu çocukların %11'inin (16 çocuk) okul çağında olmadığı görülmüştür. Okul çağında olan çocukların %63'ünün (89 çocuk) okula kayıtlı bulunduğu, %26'sının (36 çocuk) okul kaydının olmadığı veya ekonomik zorluklar sebebiyle okula gidemedikleri tespit edilmiştir. Okula gidemeyen bu çocukların %42'si erkek (15 erkek çocuk), %48'i (21 kız çocuk) ise kız çocuğudur.

4. Yasal Problemler ve Koruma İhtiyaçları

Görüşülen 7 hane (14 kişi) GİGM'ne kaydının olmadığını, 62 hane ise kaydının olduğunu belirtmiştir.

Grafik 3: Mültecilerin kayıt durumu

Mültecilere herhangi bir kötü muameleyle uğrayıp uğramadıkları sorulduğunda 5 kişi hedef alınarak şiddete uğradığını belirtmiştir. Hanelerden %82'si (60 hane) ihtiyaç duymaları durumunda hukuki yardım ve yasal korumaya erişemediklerini belirtmiştir. Bu mültecilerden birisi sokakta saldırıya uğrayıp soyulduğunu ve polisin kendisine destek olmadığını belirtmiş, bir mülteci cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kaldığını ancak polise gitmediğini belirtmiştir. Şiddete maruz kalan bu mültecilerden bir tanesi de yardım istemek için polise gittiğinde gözaltına alındığını, burada 2 gece tutulduğunu ve sınır dışı edilmekle tehdit edildiğini belirtmiştir. Mültecilerden bir

tanesi 3 yıl boyunca inşaatta ücretsiz çalıştırıldığını belirtmiş ve hiçbir hukuki yahut koruma desteği alamadığını söylemiştir. 1 kişi ise zaman zaman kötü muamele gördüğünü belirtmiş, ancak detaylı açıklama yapmamıştır. %92'si ise (64 kişi) herhangi bir kötü muameleyle maruz kalmadığını söylemiştir.

5. Hassas Vakalar ve Koruma İhtiyaçları

Mültecilerin %19'u kendilerinin veya hane üyelerinden en az birinin engelli olduğunu, %61'i ise hanelerinde engelli kişi olmadığını belirtmiştir. Sağlık sorunu yaşadığını belirtenlerden 15'i hastalığının adını özel olarak belirtmemiştir; bunun yanı sıra, 2'si çocuk olmak üzere 5 kanser, 5 diabet, 1 otizm, 2 kronik böbrek yetmezliği, 2 astım hastası çocuk, 2 guatr, 1 kalp rahatsızlığı, 1 karaciğer yetmezliği tespit edilmiştir. Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kaldığını belirten kadın sayısı 3, yalnız yaşadığını belirten ve risk altında olan kadın sayısı 8, parçalanmış aile sayısı 6, bakıma muhtaç yaşlı sayısı 15 olarak tespit edilmiştir.